

Oponentský posudek na bakalářskou práci Alžběty Muškové: Tetované ženy. Reflexe nositelek tetování.

Alžběta Mušková si pro svou bakalářskou práci vybrala atraktivní téma – tetování a jeho role v životě ženských nositelek. Téma lze pojmout z mnoha různých perspektiv – historické, antropologické, sociální, psychologické, uměnovědné a koneckonců i medicínské. Autorka si z této škály možných přístupů vybírá zejména následující: antropologický, sociální a psychologický. Práce o rozsahu 71 stran včetně obrazové přílohy a seznamu otázek použitých v rozhovorech, má přehledné a víceméně logické členění. V úvodu autorka citlivě a adekvátně vymezuje svou vlastní pozici: téma práce si vybrala z důvodu osobní zainteresovanosti (jak je u bakalářských prací na FHS poměrně běžné) – jak konstatuje hned na začátku práce „tetování je pro mne celoživotní vášní“, nicméně v samotném výzkumu zachovala potřebný odstup (ačkoliv píše, že to bylo mnohdy z emočních důvodů obtížné.) Z následujících stran její práce je zjevné, že tato úvodní sentence není pouhou frází, ovšem s podobnou vášní, jakou přistupuje k vlastnímu tetování, přistupuje i k psaní práce o tetovaných ženách. Její vlastní tetování a motivace je pro ni inspirací pro kladení zajímavých otázek a vyvození sice nijak převratných, ale relevantních závěrů.

Prvních několik stran je věnováno teoretickému vhledu do problematiky tetování. Zde autorka vychází z několika titulů a prokazuje, že umí dostatečně pracovat s odbornou literaturou, ačkoliv bych v této pasáži očekávala možná trochu podrobnější zasloužení čtenáře do historie a významů tetování zejména u mimoevropských kultur. Například na místo podkapitolek 1.3 – proces tetování (popis techniky tetování, který je všeobecně znám a dal by se shrnout v jednom odstavci) a 1.4 – kde se autorka pouští na velmi omezeném prostoru do zjednodušujícího výkladu o rozdílech v osobnostním profilu mužů a žen a vlivu těchto rozdílů v souvislosti s tetováním. Tuto pasáž považuji za víceméně zbytečnou, ostatně jako konstatování (na více místech), že ženy se pro tetování rozhodují z jiných důvodů než muži, protože mužským přístupem k věci se až na dvě možná tři letmé zmínky nezabývá, a tudíž může těžko vynášet soudy a jakkoliv tyto genderově odlišné postoje komparovat (s výjimkou preference odlišných tělesných partií, kde se muži a ženy nechávají tetovat.) Taktéž působí rušivě (a to se týká celé práce), že autorka nadbytečně a opakovaně cituje hlavní teoretické východisko své práce – že ženy často volí tetování či jiné tělesné modifikace za účelem získání kontroly nad svým tělem, protože je to jediná věc, o které mohou rozhodovat zcela samy. Toto tvrzení autorka svým výzkumem potvrzuje, když píše o tetování jako o formě individualizace. Takto jej vnímají informátorky výzkumu i ona sama a není důvod tento závěr nějak zpochybňovat – ostatně je v souladu i s letmým nastíněním významu tetování u mimoevropských etnik, kde se jedná často o součást iniciačního rituálu. Kromě historické a etnografické roviny výkladu bych ještě uvítala podrobnější a ucelenější výklad o estetické stránce tetování – sama několikrát odkazuje na to, že tetování je vnímáno jako svého druhu umělecké dílo. Možná by stálo za to se do budoucna věnovat i této stránce věci (možno pojmout jako podnět pro obhajobu). Nejen v této souvislosti - tetování jako umělecké dílo (a potom také u psychologicky zajímavého výkladu o určité posedlosti tetováním, kdy tetování mají nutkavou potřebu zaplňovat všechna volná místa na svém těle dalšími obrázky) nemohu

nezmínit slavnou povídku Raye Bradburyho Ilustrovaná žena, ve které podivínský umělec pokrývá tělo své „rozměrné“ manželky dalším a dalším tetováním, a stává se tak tvůrcem geniálního dokonalého uměleckého díla, které je v pravém slova smyslu živé. Pointu příběhu nebudu prozrazovat, pokud ji kolegyně Mušková nezná, aby nepřišla o požitek z fabulačního mistrovství spisovatele, ovšem lze ji s úspěchem použít při polemikách o tom, kdo je větší blázen, ti kdo se nechávají tetovat nebo ti, kdo jejich motivaci zpochybňují a hledí na jejich tetování s předsudky.

Empirická část práce je velmi přehledná, systematická, sympaticky formulačně úsporná, i když bych očekávala možná větší explicitní provázanost s teoretickým ukotvením práce. Nicméně přináší některá zajímavá zjištění, s tím, že více prostoru je věnováno sociálnímu kontextu tetování a psychologickým rozborům motivace k tetování, méně symbolickým rozměrům a jejich interpretaci (autorka se spokojuje s povšechným konstatováním, že symbolika se proměňuje s přibývajícím počtem tetování a s tím, že tetované ženy většinou přikládají svým tetováním nějaký symbolický význam, dále s popisem několika grafických motivů.)

Přínosná jsou dle mého soudu např. zjištění o velké nejistotě a strachu, které některé informátorky zažívaly před a v průběhu procesu tetování – nikoliv primárně kvůli strachu z bolesti, ale z důvodu pochybností, zda je tetování umístěno na správném místě, jak bude vypadat... (viz str. 46 – 47, kde je citován případ jedné tetované, která se musela mnohokrát ujistit u osazenstva salónu, že tetování bude vypadat dobře.) Zde nacházíme svědectví o velké vnitřní nejistotě mladých žen, které se rozhodly dokončit proces dospívání a svou emancipaci tímto rázným krokem.

Má jediná vážnější námitka se týká velikosti a výběru výzkumného vzorku a s tím související možné obecnější interpretace závěrů. Vzorek, který si vybrala – 7 žen, z toho pouze dvě jsou starší než 30 let a nejsou zároveň studentkami, považují za velmi limitující. Prostředí, ve kterém se tetované ženy pohybují, lidé se kterými se stýkají (téměř všichni, koho znají, mají tetování – jak tvrdí autorka!!!), jejich zájmy a starosti, plně odpovídají této věkové kategorii a tedy vypovídají i o tom, proč si tyto ženy nechaly udělat tetování. Výpovědní hodnota je následkem homogenního výzkumného vzorku velmi diskutabilní. Jak ale sama autorka píše, je si vědoma omezení, která tento typ kvalitativního výzkumu přináší a nesnaží se své závěry aplikovat jako obecně platnou skutečnost. Což je ovšem do určité míry škoda, zřící se širšího potenciálu, které toto téma nabízí.

Po formální stránce je bakalářská práce Alžběty Muškové na velmi dobré úrovni, žádné pravopisné chyby ani stylistické nedostatky jsem až na čestné výjimky nenašla.

Bakalářskou práci plně doporučuji k obhájení a navrhuji hodnotit známkou velmi dobře.